

ПРОФЕСІЙНА ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ СОЦІОНОМІЧНОГО ПРОФІЛЮ: ДЕФІНІТИВНИЙ АНАЛІЗ

the definitions of grammatical competence, its aspects. We defined the difficulties of the grammatical competence forming in modern conditions at higher educational institutions in Ukraine. There were the terms of “learning / educational strategies” and stated the different classifications of such strategies and meant their role in modern educational process.

The perspective of the following work we see in highlighting all mentioned language knowledge in the process of formation of the English language grammatical competence of philologists-translators.

REFERENCES

1. Abdurkarimova, A. (2021). Deductive and inductive approaches to teaching grammar. Preceding of international scientific-practical conference on “cognitive research in education”. Vol. 5, No. 1. pp. 372–376. [in English].
2. Afonchenko, M. (2023). Using pedagogical tasks in professional training of future foreign language teachers to develop student’s social competence. *Youth and market*. Monthly scientific pedagogical journal. Drohobych. Vol. 9 (217). p. 160. [in Ukrainian].
3. Alikhonova, D. (2020). Features of the Formation of Grammatical Competence. *International Journal of Progressive Sciences and Technologies*. Vol. 20, No. 2. pp. 121–125. [in English].
4. Chamot, A. (1990). The Learning Strategies of ESL Students. In A. Wenden and J. Rubin (eds). *Learner Strategies in Language Learning*. New York: Prentice Hall. 243 p. [in English].
5. Kholod, I.V. (2018). Methodology of teaching English: educational and methodological manual for students of higher institutions. Uman. pp. 57–61. [in Ukrainian].
6. Kybai, M. (2023). The process of forming information and communicative competence of students in the process of learning a foreign language with the help of the application of information technologies. *Youth and market*. Monthly scientific pedagogical journal. Drohobych. Vol. 10 (218). p. 131. [in Ukrainian].
7. Malukhyn, O.V. (2015). The essence of the “learning strategy” phenomenon in the professional training of students of philology majors. *Bulletin of Chernihiv National University. Series: Pedagogical sciences*. No. 135. pp. 120–123. [in Ukrainian].
8. Nikolayeva, S.Yu. (Ed.). (2013). Methods of teaching foreign languages and cultures: theory and practice: a textbook for students of linguistic universities. Kyiv, 590 p. [in Ukrainian].
9. Oxford, R.L. (1990). *Language Learning Strategies*. Boston: Heinle and Heinle Publishers. 343 p. [in English].
10. Oxford, Rebecca L. (1990). *Language Learning Strategies – What Every Teacher Should Know*. Boston: Heinle and Heinle Publishers. 342 p. [in English].
11. Shemuda, M.G. (2012). Formation of foreign language grammatical competence: influencing factors. *Scientific notes. Series: Philology*. No. 27. pp. 357–358. [in Ukrainian].
12. Vovk, O.I. (2008). Formation of English grammar competence of future teachers. *Candidate’s thesis*. Kyiv, 276 p. [in Ukrainian].

Стаття надійшла до редакції 18.01.2024

УДК 378.6:37.011.3-051

DOI: <https://doi.org/10.24919/2308-4634.2024.300099>

Іван Іскерський, кандидат технічних наук,
викладач кафедри машинознавства і транспорту
Тернопільського національного педагогічного університету
імені Володимира Гнатюка

ПРОФЕСІЙНА ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ СОЦІОНОМІЧНОГО ПРОФІЛЮ: ДЕФІНІТИВНИЙ АНАЛІЗ

У статті розглянуто окремі аспекти поняттєво-категоріального апарату професійної підготовки майбутніх фахівців соціономічного профілю. Зокрема, уточнено сутність таких понять, як: “професійна підготовка”, “фахівець”, “фахівець соціономічного профілю”, “професійна підготовка майбутніх фахівців соціономічного профілю”. Відзначено діяльність фахівців соціономічної сфери як один із найважливіх видів діяльності. Окреслено основні вимоги до професійної компетентності фахівців соціономічних професій. Визначено функції професійної діяльності фахівців соціономічного профілю.

Ключові слова: професійна підготовка; майбутній фахівець; фахівець соціономічного профілю; професійна підготовка майбутніх фахівців соціономічного профілю; професійна компетентність.

Лім. 15.

Ivan Iskerskyi, Ph.D. (Technical Sciences),
Lecturer of the Mechanical Engineering and Transport Department,
Ternopil Volodymyr Hnatyuk National Pedagogical University

PROFESSIONAL TRAINING OF FUTURE SPECIALISTS IN THE SOCIONOMIC PROFILE: A DEFINITIVE ANALYSIS

The article examines certain aspects of the conceptual and categorical apparatus of professional training of future specialists in the socionomic profile. In particular, the essence of such concepts as: “professional training”, “specialist”, “specialist in

socioeconomic profile”, “professional training of future specialists in socioeconomic activity” has been clarified. The purpose of the scientific work is to carry out a definitive analysis of the key concepts of the field of professional training of socio-economic specialists. It was found that the term “professional training” is considered by scientists as a system of organizational and pedagogical measures, a process of formation, a multi-faceted and diverse pedagogical process in educational institutions, the result of which is the formation and development of the professional readiness of a specialist; qualification process; a set of special knowledge, abilities and skills that allow you to successfully perform work. The essence of the concept of “expert”, which is considered by researchers as a specialist, is highlighted; one who is highly qualified; a person with extensive work experience. Various definitions of the concept of “specialist in the socioeconomic profession” are considered. Professions related to this field are offered. The activity of specialists in the socio-economic sphere was noted as one of the most difficult types of activity. Emphasis is placed on the need for specialists in socioeconomic specialties to master a set of general abilities: altruism, the ability to listen, logically express thoughts, etc. The main requirements for the professional competence of specialists in socioeconomic professions are outlined. The functions of the professional activity of specialists in the socio-economic profile have been determined. The components in the structure of readiness of a specialist in the socioeconomic sphere for professional activity are distinguished: motivational, cognitive, personal and conative. The results of the research show that clarifying the key terms of the research will make it possible to find effective conditions, ways and strategies for the successful preparation of higher education seekers for professional activities in the social sphere.

Keywords: professional training; future specialist; specialist of socioeconomic profile; professional training of future specialists in socio-economic activity; professional competence.

Постановка проблеми. Сучасний розвиток суспільства актуалізує потребу в нових підходах, педагогічному баченні, зміні парадигми до професійної підготовки майбутніх фахівців соціономічних профілю, які б були конкурентоспроможними особистостями і прагнули до постійного саморозвитку і самовдосконалення. З огляду на це важливе завдання покладається на заклади вищої освіти, які мають створювати всі необхідні психолого-педагогічні умови для всебічного й особистісного розвитку здобувачів вищої освіти, реалізації їхнього потенціалу та здібностей. Зокрема, в законах України “Про освіту”, “Про вищу освіту” наголошується, що основними завданнями вищої освіти є провадження на високому науково-методичному рівні освітньої діяльності; формування особистості, яка відзначається соціальною активністю, громадянською позицією, здатністю нестандартно мислити; забезпечення синтезу наукової, освітньої та інноваційної діяльності. Саме у закладах вищої освіти у студентів має формуватися сукупність загальних і професійних компетентностей, які допоможуть у майбутньому успішно здійснювати професійну діяльність.

У контексті наукового дискурсу з’ясовано, що професійна підготовка майбутніх фахівців соціономічного профілю потребує уточнення сутності ключових понять, як-от: “професійна підготовка”, “фахівець”, “фахівець соціономічного профілю”, “професійна підготовка майбутніх фахівців соціономічної діяльності”, адже в науково-педагогічній літературі існує велика кількість підходів до трактування означених термінів, які варто розглянути з позиції різних науковців.

Аналіз основних досліджень і публікацій. Аналіз наукових джерел з досліджуваної проблеми свідчить, що питання професійної підготовки фахівців соціономічних професій стало об’єктом досліджень багатьох дослідників, серед яких варто відзначити С. Гвоздій, О. Василенко, О. Козак, Г. Кузан, С. На-

ход, В. Поліщук, І. Поповича, Е. Сколоту та інших. Зокрема, С. Гвоздій зосереджує увагу на змісті та методиці підготовки майбутніх фахівців соціономічних спеціальностей до безпеки життя і професійної діяльності; О. Василенко висвітлює етапи підготовки фахівців соціономічного профілю до використання інформаційних технологій у майбутній професійній діяльності. Сферою зацікавлення О. Козак є психологічні умови комунікативно-особистісного розвитку майбутніх фахівців соціономічного профілю в процесі професійної підготовки. Професійну підготовку фахівців соціономічних професій у вимірі сучасних вимог і реалій розглядає Г. Кузан. У наукових роботах В. Поліщук висвітлюються особливості підготовки майбутніх фахівців соціономічних професій до впровадження у практику професійної діяльності перспективи сильних сторін.

Аналіз ключових понять проблеми професійно-педагогічної підготовки майбутніх фахівців відображено в працях В. Бурак, А. Подозорової, Т. Садової та ін. Так, В. Бурак здійснила дефінітивний аналіз професійної підготовки майбутніх фахівців готельно-ресторанної справи; Т. Садова у своїх роботах розкрила сутність поняття “професійно-педагогічна підготовка” та визначила співвідношення термінів “професійна підготовка” і “готовність до професійної діяльності”.

Мета статті полягає у здійсненні дефінітивного аналізу ключових понять галузі професійної підготовки фахівців соціономічної діяльності.

Виклад основного матеріалу. Базовим терміном нашого дослідження виступає поняття “професійна підготовка”, яке потребує додаткового уточнення й аналізу. Зокрема, в тлумачному словнику психологічних термінів “професійна підготовка” трактується як “система організаційно-педагогічних заходів, орієнтованих на формування в особистості професійної спрямованості, сукупності знань, умінь та навичок” [2, 73]. Цікавою для нашої статті є дефі-

ПРОФЕСІЙНА ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ СОЦІОНОМІЧНОГО ПРОФІЛЮ: ДЕФІНІТИВНИЙ АНАЛІЗ

ніція поняття “професійна підготовка”, представлена в “Термінологічному словнику з основ підготовки наукових та науково-педагогічних кадрів післядипломної педагогічної освіти” Н. Гузій, В. Ляхощько, С. Чернишової, в якому “професійна підготовка – це сукупність заходів, що забезпечують формування професійної готовності особистості” [15, 146]. У “Тлумачному словнику освітянських термінів” Т. Трисунової професійна підготовка визначається як процес формування в майбутніх фахівців професійних знань, умінь та навичок [14].

У контексті нашого дослідження важливо розглянути різні трактування поняття “професійна підготовка” з позиції педагогіки. Зокрема, встановлено, що в “Словнику-довіднику з професійної педагогіки” А. Семенової термін “професійна підготовка” розглядається як різноплановий і різноманітний педагогічний процес у закладах освіти, результатом якого є формування та розвиток професійної готовності фахівця [13, 152–153]. На переконання В. Гладуша, Г. Лисенко, “професійна підготовка є процесом здобуття кваліфікації за певною спеціальністю або відповідним напрямом підготовки” [5, 407]. Л. Кокоріна, Н. Несторук розуміють термін “професійна підготовка” як “сукупність спеціальних знань, умінь і навичок, що дозволяють успішно виконувати роботу в певній сфері діяльності” [10, 41].

Підсумовуючи різні наукові підходи до трактування поняття “професійна підготовка”, в нашому розумінні – *це планована система цілеспрямованого та організованого професійного навчання, націленого на формування в майбутніх фахівців сукупності загальних і фахових компетентностей, необхідних для успішного, результативного та продуктивного здійснення професійної діяльності.*

Для висвітлення сутності поняття “фахівець” варто звернутися до “Великого тлумачного словника сучасної української мови”, в якому зазначається, що фахівець – “це той, хто має високу кваліфікацію, досконало володіє фахом, має ґрунтовні знання з певної галузі науки, мистецтва або техніки; той, хто зробив своєю професією яесь заняття” [4, 1530]. У “Сучасному тлумачному словнику української мови” Н. Кусайкіної, Ю. Цибульник зазначається, що “фахівцем є спеціаліст у своїй сфері” [8, 1368]. Ми поділяємо позицію В. Бурак стосовно того, що “фахівцем можна вважати особистість, яка має великий досвід роботи, навчилася застосовувати теоретичні знання в практичній діяльності, постійно займається саморозвитком та підвищенням кваліфікації, беручи участь у різного роду конференціях, семінарах, тренінгах, симпозіумах та досконало володіє знаннями в певній галузі чи спеціальності” [3, 127].

Сферу нашого зацікавлення викликають фахівці соціономічного профілю. Тому акцентуємо увагу на розгляді дефініції поняття “фахівець соціономіч-

ної професії”. На думку С. Наход, фахівець соціономічної професії – “це спеціаліст, що займається виконанням професійних завдань, пов’язаних із соціальними стосунками в суспільстві, зміст яких зосереджено на їх регуляції та розвитку, а також дослідженні соціальних тенденцій, закономірностей форм традицій та культури” [9, 132]. До таких фахівців науковиця відносить педагогів, політологів, журналістів, психологів, представників юридичних професій.

О. Пришляк зауважує, що фахівці соціономічних професій працюють у міжкультурному середовищі, надаючи соціальні послуги, з урахуванням індивідуальних особливостей отримувачів [12, 223]. Повністю підтримуємо В. Береженого стосовно того, що “діяльність фахівців соціономічної сфери є однією з найважчих видів діяльності, адже передбачає постійне спілкування, взаємодію з людьми, вирішення проблем соціального характеру” [1, 29]. О. Пришляк наголошує, що саме фахівці соціономічних професій вивчають, пояснюють та здійснюють вплив на соціальні стосунки, сприяючи розв’язанню проблем представників різних соціальних прошарків. Варто зауважити, що “до групи фахівців соціономічного профілю, які працюють з дітьми та молоддю в закладах освіти різного типу, науковиця відносить такі професії, як соціальний педагог, вихователь, практичний психолог, соціальний працівник, педагог закладу додаткової освіти, інспектор органів опіки й піклування, кримінальної міліції в справах дітей” [12, 224].

Г. Кузан акцентує увагу на важливій специфічній особливості цієї професійної діяльності, яка полягає насамперед у наданні фахівцями допомоги та суб’єкт-суб’єктній взаємодії. Об’єктом праці виступають інші люди, з якими постійно взаємодіють фахівці під час професійної діяльності. Вчена підкреслює, що фахівці соціономічної сфери надають правову, психологічну, соціально-педагогічну, медичну допомогу, займаються навчанням та вихованням [7, 69].

Варто наголосити на необхідності оволодіння фахівцями соціономічних спеціальностей сукупністю загальних здібностей, серед яких відзначимо: альтруїзм, позитивне сприйняття світу, вміння слухати співрозмовника, логічно і послідовно викладати власні думки, прагнення організувати діяльність інших, бажання турбуватися про життя та безпеку людей, встановлювати конструктивні взаємовідносини. Повністю поділяємо думку Г. Кузан стосовно того, що “для фахівців соціономічних професій важливо не лише мати систему знань, умінь і навичок, а й постійно прагнути до самоосвіти, саморозвитку, самовдосконалення задля зрілості самосвідомості, розвитку творчого потенціалу і підвищення професійної компетентності” [7, 70].

Важливо також зосередити увагу на вимогах до

професійної компетентності фахівців соціономічних професій, запропонованих В. Бережним, зокрема, таких:

- прагнення до спілкування та налагодження легкої комунікації з незнайомими людьми;
- витримка, доброзичливість, чуйність, вміння стримувати негативні емоції;
- вміння переконувати людей та знаходити спільну мову;
- здатність аналізувати власну поведінку та поведінку навколишніх;
- володіння емпатією та здатністю розуміти настрій інших людей;
- вміння урегулювати конфлікти та налагоджувати взаємодію між людьми [1, 31].

Зі свого боку, ми розглядаємо *фахівців соціономічних професій як спеціалістів з високим рівнем розвитку професійної компетентності, які займаються розв'язанням проблем соціального характеру в сфері освіти (педагог професійного навчання, фахівець з інформаційних технологій) та обслуговування (організатор з готельного та туристичного обслуговування).*

Варто зауважити, що функціями професійної діяльності фахівців соціономічного профілю є такі: “спілкування з людьми задля вирішення проблем соціального характеру; здійснення соціальної допомоги, підтримки, корекції; надання допомоги соціального, психологічного, фізичного характеру; просоціальна активність задля всебічного розвитку клієнта” [1, 30].

Важливим є також уточнення поняття “професійна підготовка майбутніх фахівців соціономічної діяльності”. На думку Г. Кузан, професійна підготовка майбутніх фахівців соціономічної діяльності має на меті формування здатності розв'язувати проблеми в психічній, пізнавальній, технологічній, правовій діяльності, у сфері соціальних, етичних, особистих відносин. Авторка наголошує на важливості набуття за час навчання студентами сукупності компетентностей, досвіду самостійної діяльності та аналізу, завдяки чому вона буде конкурентоспроможною на ринку праці [7, 70]. У розумінні І. Поповича, саме професійна підготовка майбутніх фахівців соціономічного профілю є важливим етапом професійного розвитку та становлення особистості. Під цим поняттям дослідник розуміє цілеспрямований процес формування у здобувачів вищої освіти спеціальних знань, розвиток умінь і навичок, які сприяють якісному виконанню професійних обов'язків та дають можливість опанувати нові напрями професійної діяльності, підвищувати ефективність праці, шляхом поєднання первинної професійної підготовки, перепідготовки, підвищення кваліфікації працівників, відповідно до суспільних потреб. Нам імпонує думка І. Поповича щодо необхідності формування у студентів саме у закладі вищої освіти

необхідного комплексу професійних, інструментальних, міжособистісних, системних компетенцій, які дадуть змогу якісно виконувати роботу [11, 125].

С. Калаур зауважує, що “готовність фахівця соціономічної сфери до професійної діяльності передбачає не лише засвоєння сукупності спеціальних знань, формування практичних умінь і навичок, а й сформованість важливих професійних та особистісних якостей. Основними компонентами в структурі готовності дослідника визначає мотиваційний, когнітивний, особистісний та конативний” [6, 3–4].

Викликає зацікавленість для нашого дослідження структура професійної компетентності фахівця соціономічного профілю, запропонована В. Бережним, в якій науковець виокремлює п'ять компонентів:

- соціальний (соціальна креативність, організаційні здібності, соціально-інтелектуальні здатності);
- емоційний (емоційна креативність, емоційний інтелект);
- комунікативний (альтруїзм, діалогічність, комунікативні вміння);
- акмеологічний (духовний інтелект, потреба у самоактуалізації);
- діяльнісний (проектні вміння) [1, 40].

Узагальнивши розглянуті дефініції, під поняттям “*професійна підготовка майбутніх фахівців соціономічного профілю*” ми розуміємо *організований, цілеспрямований, побудований на активній та інтерактивній моделях навчання процес формування в здобувачів вищої освіти професійних компетентностей, які передбачають систему знань, комунікативні, проєктні вміння, емоційну саморегуляцію, креативність, духовний інтелект.*

Для нашого дослідження важливими є професійні вміння фахівців соціономічних професій, сформовані в результаті якісної педагогічної підготовки у закладі вищої освіти, серед яких варто виокремити: здатність гармонізувати міжособистісні стосунки; вміння налагоджувати міжкультурну взаємодію; здатність здійснювати емоційний контроль та бути психологічно стійким до стресів; вміння активно брати участь у професійній діяльності; здатність легко адаптуватися до мінливих умов; вміння бути стабільним у взаємостосунках; здатність визначитися з життєвою позицією [12, 225].

Висновки. Отже, розглянувши різні дефініції базових понять дослідження, погляди науковців на тлумачення ключових термінів, ми уточнили їхню сутність та з'ясували відмінності між поняттями “професійна підготовка”, “фахівець”, “фахівець соціономічного профілю”, “професійна підготовка майбутніх фахівців соціономічного профілю”, що дасть змогу знайти ефективні умови, шляхи та стратегії для успішної підготовки здобувачів вищої освіти до професійної діяльності.

Перспективи подальших досліджень. Здійснене дослідження не вичерпує всіх аспектів окресленої

проблеми. Перспективи подальших наукових розвідок вбачаємо у вивченні зарубіжного досвіду підготовки фахівців соціономічних професій.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бережний В.Г. Теоретична модель професійної компетентності фахівця соціономічного профілю. *Вісник ХНПУ імені Г.С. Сковороди. Серія "Психологія"*. 2021. Вип. 64. С. 25–43.
2. Бродовська В.Й., Грушевський В.О., Патрик І.П. Тлумачний російсько-український словник психологічних термінів : словник. Київ : ВД "Професіонал", 2007. 512 с.
3. Бурак В.Г. Професійна підготовка майбутніх фахівців готельно-ресторанної справи: дефінітивний аналіз. *Педагогічний альманах*. 2020. Вип. 46. С. 124–131.
4. Бусел В.Т. Великий тлумачний словник сучасної української мови. Київ, Ірпінь : ВТФ "Перун", 2005. 1728 с.
5. Гладуш В.А., Лисенко Г.І. Педагогіка вищої школи: теорія, практика, історія : навч. посіб. Дніпропетровськ, 2014. 416 с.
6. Калаур С.М. Система професійної підготовки майбутніх фахівців соціальної сфери до розв'язання конфліктів у професійній діяльності : дис. ... д-ра пед. наук : 13.00.04. Тернопіль, 2018. 676 с.
7. Кузан Г. Професійна підготовка фахівців соціономічних професій у вимірі сучасних вимог і реалій. *Молодь і ринок*. 2018. № 10 (165). С. 68–73.
8. Кусаїкіна Н., Цибульник Ю. Сучасний тлумачний словник української мови. Харків : ВД "Школа", 2011. 784 с.
9. Наход С.А. Значущість "soft skills" для професійного становлення майбутніх фахівців соціономічних професій. *Науковий часопис НПУ імені М.П. Драгоманова. Серія Педагогічні науки: реалії та перспективи*. 2018. Вип. 63. С. 131–135.
10. Несторук Н.А., Кокоріна Л.В. Словник педагогічних та психологічних термінів до дисциплін: "Педагогіка", "Педагогіка новаторства", "Педагогіка та психологія вищої школи", "Методика виховної роботи та основи педагогічної майстерності", "Педагогічний менеджмент" : для здобувачів вищої освіти денної та заочної форм здобуття освіти пед. спец-тей. Слов'янськ : Вид-во Б.І. Маторіна, 2019. 131 с.
11. Попович І.С. Психолого-педагогічний аспект професійної підготовки фахівців соціономічного профілю. *Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія Психологічні науки*. 2018. Вип. 5. С. 124–129.
12. Пришляк О.Ю. Професіограма фахівця соціономічної професії в контексті міжкультурності. *Соціальна робота та соціальна освіта*. 2021. Вип. 1 (6). С. 220–227.
13. Семенова А.В. Словник-довідник з професійної педагогіки. Одеса : Пальміра, 2006. 221 с.
14. Трісунова Т.В. Тлумачний словник освітянських термінів. 2022. URL: <http://www.matbnau.in.ua/teacher/dictinary22.pdf> (дата звернення: 02.02.2024).
15. Чернишова С.Р., Гузій Н.В., Ляхощкий В.П. Термінологічний словник з основ підготовки наукових та науково-педагогічних кадрів післядипломної педагогічної освіти. Київ : ДВНЗ "Університет менеджменту освіти", 2014. 230 с.

REFERENCES

1. Berezhnyi, V.H. (2021). Teoretychna model profesiinoi kompetentnosti fakhivtsia sotsionomichnoho profilu [Theoretical model of professional competence of a specialist in the socionomic profile]. *Herald of H.S. Skovoroda KhNPU. "Psychology series"*. Vol. 64. pp. 25–43. [in Ukrainian].
2. Brodovska, V.Y., Hrushevskiy, V.O. & Patryk, I.P. (2007). Tlumachnyi rosiisko-ukrainskyi slovnyk psykholohichnykh terminiv [Interpretive Russian-Ukrainian dictionary of psychological terms: dictionary]. Kyiv, 512 p. [in Ukrainian].
3. Burak, V.H. (2020). Profesiina pidhotovka maibutnikh fakhivtsiv hotelno-restoranoi spravy: definityvnyi analiz [Professional training of future specialists in the hotel and restaurant business: definitive analysis]. *Pedagogical almanac*. Vol. 46. pp. 124–131. [in Ukrainian].
4. Busel, V.T. (2005). Velykyi tlumachnyi slovnyk suchasnoi ukrainskoi movy [Large explanatory dictionary of the modern Ukrainian language]. Kyiv, Irpin, 1728 p. [in Ukrainian].
5. Hladush, V.A. & Lysenko, H.I. (2014). Pedahohika vyshchoi shkoly: teoriia, praktyka, istoriia [Higher school pedagogy: theory, practice, history: teaching. manual]. Dnipropetrovsk, 416 p. [in Ukrainian].
6. Kalaur, S.M. (2018). Systema profesiinoi pidhotovky maibutnikh fakhivtsiv sotsialnoi sfery do rozv'iazannia konfliktiv u profesiinii diialnosti [System of professional training of future specialists in the social sphere to resolve conflicts in professional activity]. *Doctor's thesis*. Ternopil, 676 p. [in Ukrainian].
7. Kuzan, H. (2018). Profesiina pidhotovka fakhivtsiv sotsionomichnykh profesii u vymiri suchasnykh vymoh i realii [Professional training of specialists in socio-economic professions in terms of modern requirements and realities]. *Youth & market*. No. 10 (165). pp. 68–73. [in Ukrainian].
8. Kusaikina, N. & Tsybulnyk, Yu. (2011). Suchasnyi tlumachnyi slovnyk ukrainskoi movy [Modern explanatory dictionary of the Ukrainian language]. Kharkiv, 784 p. [in Ukrainian].
9. Nakhod, S.A. (2018). Znachushchist "soft skills" dlia profesiinoho stanovlennia maibutnikh fakhivtsiv sotsionomichnykh profesii [The significance of "soft skills" for the professional development of future specialists in socio-economic professions]. *Scientific journal of the M.P. Dragomanov NPU. Series "Pedagogical sciences: realities and prospects"*. Vol. 63. pp. 131–135. [in Ukrainian].
10. Nestoruk, N.A. & Kokorina, L.V. (2019). Slovnyk pedahohichnykh ta psykholohichnykh terminiv do dystsyplin: "Pedahohika", "Pedahohika novatorstva", "Pedahohika ta psykholohiia vyshchoi shkoly", "Metodyka vykhovnoi roboty ta osnovy pedahohichnoi maisterosti", "Pedahohichni menedzhment": dlia zdobuvachiv vyshchoi osvity dennoi ta zaочноi form zdobuttia osvity ped. spets-tei [Dictionary of pedagogical and psychological terms for disciplines: "Pedagogy", "Pedagogy of innovation", "Pedagogy and psychology of higher school", "Methodology of educational work and the basics of pedagogical mastery", "Pedagogical management": for students of full-time and part-time higher education in pedagogy. specialties]. Sloviansk, 131 p. [in Ukrainian].
11. Popovych, I.S. (2018). Pyskhologo-pedahohichni aspekt profesiinoi pidhotovky fakhivtsiv sotsionomichnoho profilu [Psychological-pedagogical aspect of professional training of specialists in the socionomic profile]. *Scientific Bulletin of Kherson State University. "Psychological Sciences" series*. Vol. 5. pp. 124–129. [in Ukrainian].

ФОРМУВАННЯ КОНСТРУКТОРСЬКО-ТЕХНОЛОГІЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ СТУДЕНТІВ У ПРОЦЕСІ ВИВЧЕННЯ ПРОЄКТУВАННЯ ШВЕЙНИХ ВИРОБІВ

12. Pryshliak, O.Yu. (2021). Profesiograma fakhivtsia sotsionomichnoi profesii v konteksti mizhkulturnosti [Professional profile of a specialist in the socio-economic profession in the context of interculturality]. *Social work and social education*. Vol. 1 (6). pp. 220–227. [in Ukrainian].

13. Semenova, A.V. (2006). Slovnyk-dovidnyk z profesii-noi pedahohiky [Dictionary-handbook of professional pedagogy]. Odesa, 221 p. [in Ukrainian].

14. Trisunova, T.V. (2022). Tlumachnyi slovnyk osvitan-skykh terminiv [Explanatory dictionary of educational terms].

Available at: <http://www.matbnau.in.ua/teacher/dictionary22.pdf> (Accessed 2 Febr 2024). [in Ukrainian].

15. Chernyshova, Ye.R., Huzii, N.V. & Liakhotskyi, V.P. (2014). Terminolohichni slovnyk z osnov pidhotovky nauko-vykh ta naukovo-pedahohichnykh kadriv pisliadyplomnoi pedahohichnoi osvity [Terminological dictionary on the basics of training of scientific and scientific-pedagogical personnel of postgraduate pedagogical education]. Kyiv, 230 p. [in Ukrainian].

Стаття надійшла до редакції 06.02.2024

УДК 378.115:377.1

DOI: <https://doi.org/10.24919/2308-4634.2024.300098>

Галина Мельник, кандидат педагогічних наук,
доцент кафедри технологічної та професійної освіти
Дрогобицького державного педагогічного університету
імені Івана Франка

Галина Ліщинська-Кравець, старший викладач
кафедри технологічної та професійної освіти
Дрогобицького державного педагогічного університету
імені Івана Франка

ФОРМУВАННЯ КОНСТРУКТОРСЬКО-ТЕХНОЛОГІЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ СТУДЕНТІВ У ПРОЦЕСІ ВИВЧЕННЯ ПРОЄКТУВАННЯ ШВЕЙНИХ ВИРОБІВ

У статті розглядаються питання, пов'язані з проблемами формування конструкторсько-технологічної компетентності в університеті та художньо-творчого спрямування майбутніх учителів технологій на основі проєктування швейних виробів. Специфіка педагогічної діяльності майбутнього вчителя технології вимагає підготовки не тільки психологічної, педагогічної та методичної, а й спеціалізованої конструкторсько-технологічної. Формування конструкторсько-технологічних компетентностей майбутніх учителів технологій у процесі навчання у закладах вищої освіти визначається цілями, завданнями, характером майбутньої професійної діяльності та становить єдність теоретичної, практичної та мотиваційної готовності і здатності випускника закладу вищої педагогічної освіти здійснювати цю діяльність.

Ключові слова: конструкторсько-технологічна компетенція; професійна підготовка; художньо-творчий потенціал педагога; освітній процес; дисципліни професійного циклу.

Рис. 3. Літ. 6.

Halyna Melnyk, Ph.D. (Pedagogy), Associate Professor of the
Technological and Vocational Education Department,
Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University
Halyna Lishchynska-Kravets, Senior Lecturer of the
Technological and Vocational Education Department,
Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University

FORMATION OF DESIGN AND TECHNOLOGICAL COMPETENCE OF STUDENTS IN THE PROCESS OF STUDYING THE DESIGN OF SEWING PRODUCTS

The article examines issues related to the formation of design and technological competence at the university and the artistic and creative direction of future technology teachers based on the design of sewing products. Important importance is attached to the orientation of the university education process to the student's personality and the formation of appropriate general cultural and professional competences. The degree of their formation also determines the quality of a graduate's studies and makes it possible to significantly simplify the adaptation of young specialists in the professional environment, to raise the level of their competitiveness.

The specificity of the pedagogical activity of the future teacher of technology requires not only psychological, pedagogical and methodical training, but also specialized design and technological training and an appropriate level of creative activity.

Modern requirements regarding the quality of training of pedagogical staff in the 21st century dictate the need for meaningful special knowledge, and in particular, for a creative approach to the business of manufacturing quality clothing and sewing products at various stages of its design. Such a public request should be realized by professionally competent teachers who